

 Medisinsk serviceklinikk		Pasientinformasjon	
Forberedelse til generelle rtg-undersøkelser og CT undersøkelser		Side 1 av 4	
Dokumentplassering: II.MSK.Rad SSA.2.4-1	Godkjent dato: 23.06.2022	Gyldig til: 23.06.2024	Dato endret: 23.06.2022
		Revisjon: 5.13	

Medisinsk serviceklinikk/Radiologisk avdeling SSA/Pasienter og brukere/Forberedelser

DISTRIBUSJONSLISTE: EK, Eventuelt hvor godkjent papirversjon finnes.

ENDRINGER FRA FORRIGE VERSJON: Forlenget gyldighet til 23.06.2024 uten endringer i dokumentet.

1. HENSIKT

Viktig med riktig forberedelse av pasientene for å få til en rask og kvalitetsmessig god undersøkelse.

2. OMFANG

Gjelder alle pasienter (barn og voksne) som skal ta røntgenundersøkelse av gastrointestinaltractus, uro- og genitalia og CT-undersøkelser. Ingen forberedelser til skjelettundersøkelser unntagen lumbosacralcolumna/ bekken.

Forberedelser til angiografier se EK-web MSK. Rad.SSA.2.1 Angio.

3. HANDLING

Ved alle undersøkelser med intravenøs kontrast skal det spørres om pasienten har fått kontrast før, alvorlig astma, allergier eller alvorlig stoffskiftesykdom (hyperthyreose).

Undersøkelse	Faste/ drikke	Tømming	Blodprøver/ etterbehandling	Annet
CT- abdomen	Drikke kontrast/vann etter anvisning. Hydrering ved høy S-kreatinin og lav GFR		Husk S-kreatinin og GFR	NB! Alvorlig astma, hyperthyreose og allergikere. Se prosedyre Intravenøs jodkontrast og redusert nyrefunksjon/risiko for nyreskade
CT-colon	Hydrering ved høy S-kreatinin og lav GFR	Citrafleet	Husk S-kreatinin og GFR	Se prosedyre Intravenøs jodkontrast og redusert nyrefunksjon/risiko for nyreskade
Andre CT-us.	Hydrering ved høy S-kreatinin og lav GFR hvis pas. skal ha iv.kontrast		Husk S-kreatinin og GFR	NB! Alvorlig astma, hyperthyreose og allergikere. Se prosedyre Intravenøs jodkontrast og redusert nyrefunksjon/risiko for nyreskade
CT m/ biopsier	Faste 5 timer før us. Pas. i seng med sykehuskjorte		INR < 2.2 Trombocytter >70	Etter: Sengeleie 2 timer inntil thorax er tatt. Ikke løfte hodet. Ikke spise før etter 2 timer.
Oversikt urinveier				
Urografi	Lett frokost us. dagen, Hydrering ved høy S-kreatinin og lav GFR		Husk S-kreatinin og GFR	NB! Alvorlig astma, hyperthyreose og allergikere. Se prosedyre Intravenøs jodkontrast og redusert nyrefunksjon/risiko for nyreskade
Urethrografi				
Cystografi				

DokumentID:D08902

Utarbeidet av: Vigdis Rasmussen	Fagansvarlig: Ole Bjornes	Godkjent av: Avd. leder Inger Wenche Nilsen	Verifisert av: □
---	-------------------------------------	---	----------------------------

 SØRLANDET SYKEHUS		Forberedelse til generelle rtg-undersøkelser og CT undersøkelser			Side: 2 Av: 4
Dokumentplassering: II.MSK.Rad SSA.2.4-1	Utarbeidet av: Vigdis Rasmussen	Fagansvarlig: Ole Bjornes	Godkjent dato: 23.06.2022	Godkjent av: Avd. leder Inger Wenche Nilsen	Revisjon: 5.13

Medisinsk serviceklinikk/Radiologisk avdeling SSA/Pasienter og brukere/Forberedelser

Retrograd pyelografi				Innlegg av kateter gjøres på opr.avd.
HSG		Miniklyster		Us. foretas 7-12 dager etter menstruasjon.
ØVD	6 timer før us. Barn: se side 3/4		Drikk rikelig etter us. for å få ut kontrasten	
Tarmserie	6 timer før us. Barn: se side 3/4	Voksne: Toilax kombinasjonspakning Barn: se side 3-4	Drikk rikelig etter us. for å få ut kontrasten	
Tarmpassasje Øhj.				
Colon enkel / dobbel	Lett frokost us. dagen Barn: se side 3/4	Citrafleet Barn: se side 3-4	Drikk rikelig etter us. for å få ut kontrasten	
Venografi	Hydrering ved høy S-kreatinin og lav GFR		Husk S-kreatinin og GFR	NB! Alvorlig astma, hyperthyreose og allergikere. Se prosedyre Intravenøs jodkontrast og redusert nyrefunksjon/risiko for nyreskade
Rygg og bekken				

Se påfølgende sider for mer informasjon.

FASTE:

Ikke spise, drikke, røyke eller tygge tyggegummi.

DIABETIKERE:

[Se prosedyre Intravenøs jodkontrast og redusert nyrefunksjon/risiko for nyreskade](#)

ALLERGIKERE:

Noen pasienter reagerer på intravenøs røntgenkontrast. Det er økt sjanse for kontrastmiddelreaksjon hvis pasienten har astma eller er allergisk. Tidligere kontrastmiddelreaksjon kan være kontraindikasjon for ny undersøkelse. Viktig å kartlegge om pasienten har astma/allergi før injeksjon av kontrastmiddel. Konfr. Radiolog ved behov.

BLODPRØVER:

Til biopsier skal det være tatt INR (< 1.8) og Trombocytter (> 50) samme dag som undersøkelsen hvis pasienten går på blodfortynnende ellers kan blodprøvene godt tas noen dager (max. 1 uke) i forveien.

TØMMINGSREGIMER FOR VOKSNE:

Tømming av tykktarm med Citrafleet:

Forsiktighetsregler/ kontraindikasjoner: Se i felleskatalogen.

Brukes med forsiktighet av pas. med dårlig almenntilstand, nedsatt nyrefunksjon, hjertesykdom, pas med saltrestriksjoner eller pas med elektrolyttforstyrrelser og aktiv inflammatorisk tarmsykdom. Skal ikke gis til barn under 15 år.

Dosering: Lett kost anbefales dagen før prosedyren. For å unngå dehydrering under behandling, anbefales inntak av ca. 250 ml vann eller annen klar væske pr. time inntil effekten av preparatet har opphørt. **Voksne >18 år:** 1 dosepose oppløses i vann og drikkes før kl. 8.00 dagen før prosedyren. Den andre doseposen tas 6-8 timer senere. Se nærmere beskrivelse av tilberedning og administrering i pakningsvedlegget.

 SØRLANDET SYKEHUS		Forberedelse til generelle rtg-undersøkelser og CT undersøkelser			Side: 3 Av: 4
Dokumentplassering: II.MSK.Rad SSA.2.4-1	Utarbeidet av: Vigdis Rasmussen	Fagansvarlig: Ole Bjornes	Godkjent dato: 23.06.2022	Godkjent av: Avd. leder Inger Wenche Nilsen	Revisjon: 5.13

Medisinsk serviceklinikk/Radiologisk avdeling SSA/Pasienter og brukere/Forberedelser

Hvis pasienten ikke tåler Citrafleet skal pas. tømmes med Toilax. Se nedenfor.

Tømming med Toilax:

Brukes ved undersøkelser av urinveier, skjelett – rygg/bekken og tynntarm.

Gjelder også for pasienter til tømming av tykktarm som ikke tåler Phosphoral.

Voksne: Kombinasjonspakke inneholder 4 tabletter og miniklyster pluss bruksanvisning.

Viktig å følge bruksanvisningen nøye (se under). Se i Felleskatalogen ved tvil.

Toilax kan forårsake mageknip hos noen. Dette er vanligvis forbigående og ufarlig.

Dagen før undersøkelsen:

- Kun flytende kost (vann, saft, avsilte supper, buljong)- ikke melk og melkeprodukter.
- Kl. 12.00 tas 2 tabletter Toilax
- Kl. 21.00 tas 2 tabletter Toilax

Undersøkelsesdagen:

- Om morgenen settes en tube Toilax miniklyster i endetarmen.
- Flytende kost til 2 timer før undersøkelsen – ikke melkeprodukter

FORBEREDELSE TIL BARNERADIOLOGISKE UNDERSØKELSER

Colon:

NB! Ingen tømning av barn med spørsmål om Mb. Hirschprung eller obstipasjon.

0-1 år:

Flytende føde dagen før og undersøkelsesdagen - til undersøkelsen er utført (f.eks. silte supper). Ikke melkeprodukter, spesielt ikke helmelk. 1/2 tube Toilax miniklyster i endetarmen om morgenen undersøkelsesdagen. Kun halvparten av spissen føres inn i endetarmen.

1-10 år:

Flytende føde dagen før og undersøkelsesdagen - til undersøkelsen er utført (f.eks. silte supper). Ikke melkeprodukter, spesielt ikke helmelk.

- 1 tube Toilax miniklyster i endetarmen kvelden før undersøkelsen
- 1 tube Toilax miniklyster i endetarmen om morgenen undersøkelsesdagen

Over 10 år:

Flytende føde dagen før og undersøkelsesdagen til undersøkelsen er utført (f.eks. silte supper). Ikke melkeprodukter, spesielt ikke helmelk. Drikk så mye som mulig dagen før undersøkelsen. Begrenset drikke undersøkelsesdagen.

Dagen før undersøkelsen:

- 2 tabletter Toilax ved lunsj
- 1 tube Toilax miniklyster i endetarmen kvelden før undersøkelsen

Undersøkelsesdagen:

- 1 tube Toilax miniklyster i endetarmen om morgenen undersøkelsesdagen

OBS! Ved mistanke om betennelsestilstander som for eksempel ulcerøs kolitt og Mb. Crohn byttes Toilax miniklyster ut med saltvannsklyster.

 SØRLANDET SYKEHUS	Forberedelse til generelle rtg-undersøkelser og CT undersøkelser				Side: 4 Av: 4
Dokumentplassering: II.MSK.Rad SSA.2.4-1	Utarbeidet av: Vigdis Rasmussen	Fagansvarlig: Ole Bjørnes	Godkjent dato: 23.06.2022	Godkjent av: Avd. leder Inger Wenche Nilsen	Revisjon: 5.13

Medisinsk serviceklinikk/Radiologisk avdeling SSA/Pasienter og brukere/Forberedelser

Urografi

Tarmtømming kan vurderes ved spørsmål om konkrementer. Som generell regel tømmes ikke barn til urografi. Faste før urografi er ikke nødvendig dersom ikke-ioniske kontrastmidler benyttes. Siste timen før undersøkelsen skal barn ikke spise eller drikke.

Tynntarm med sonde

Faste som til V+D.

Forberedelse/tarmtømming som til rtg colon

V+D

0-5 år: faste 3-4 timer før undersøkelsen

over 5 år: faste fra midnatt kvelden før

Ultralyd abdomen

Ingen tømning. NB! Før undersøkelse av galle er det nødvendig med faste i 4-5 timer.

Ultralyd urinveier/uterus/ovaries

Rikelig drikke før undersøkelsen. Det er viktig å møte med full urinblære!